

1889-01-18

AFSENDER

Johan Rohde

MODTAGER

Emil Hannover

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Sprog:

Dansk

Generel kommentar:

Flere af de viderebragte oplysninger i brevet her, følges der op på i brevene 9. januar, 21. januar samt 4. februar 1889.

Afsendersted:

København

Omtalte personer:

Raphael

Tizian

Ernst Bojesen

Rasmus Christiansen

Christoffer Wilhelm Eckersberg

Maurice Hamel

Vilhelm Hammershøi

Carl Holsøe

Peter Johansen

Ludvig Kabell

Peder Severin Krøyer

Julius Lange

Karl Madsen

Ferdinand Meldahl

Asta Nørregaard

Henrik Olrik

Viggo Pedersen

Niels Pedersen Mols

Joakim Skovgaard

Agnes Slott-Møller

Harald Slott-Møller

Fritz Syberg

Julius Thomsen

Lauritz Tuxen

Frederik Vermehren

Johan Peter Wildenrath

Viggo Winkel

Kristian Zahrtmann

Arkivplacering:

Den Hirschsprungeske Samling

DOKUMENTINDHOLD

Wildenraths lotteri skal finde sted næste uge. Rohde spørger til det beløb, Hannover har sat ind på hans sparekassebog, da det ikke stemmer med beløbet, der er blevet opkrævet for lotterisedlerne. Der er blevet fremsat ønske om mulighed for at bytte det maleri af Wildenrath, der er på højkant, til et andet af kunstnerens malerier, og Rohde mener, at det er klogt at imødekomme ønsket. Det er usikkert, om Kunstbladet er ved at lukke ned, og Julius Langes foredrag i Kunstforeningen har været genstand for kritik. Peter Johansen har angiveligt forfattet teksten til Ferdinand Meldahls seneste udgivelse, men den arbejdsfordeling er der ifølge Rohde intet fordækt i, som Hannover ellers havde antydnet i sit spørgsmål til Rohde om emnet. Til sidst i brevet remser Rohde en række nylige hændelser i kunstmiljøet op, og han refererer forskellige korrespondancer fra udlandet.

TRANSSKRIFTION

1.

Kjøbenhavn d. 18/1 89.

Nyhavn 22 1. K

Kjære Ven!

Deres elskværdige Kone har sikkert Ret, naar hun beder Dem tilføre Brevkortet den Bemærkning, at det væsentligt er "Bysladder", De vil vide. Men spørg hende i den Anledning fra mig, om hun kan undvære denne Ingrediens; hun er nemlig i saa Tilfælde et enestaaende Exemplar af Slægten "homo". Altsaa om Wildenraths Lotteri følgende: Sedlerne ere udsendte behørigt stemplede og tildels betalte, og Trækningen finder Sted i næste Uge. Naar alt er i Orden skal jeg sende Dem en kort Oversigt over Status. Dernæst følgende Spørgsmaal: 1. Hvorfra skriver de 180 Kroner sig, som ere mig overleverede i en Sparekassebog? Jeg troede, da jeg modtog dem, at det var opkrævet Betaling for Sedler. Men Beløbet er jo større end det, De har opkrævet. 2. Man har fra flere Sider udtalt sig om det indkjøbte Billedets Kjedelighed; jeg har endogsaa faaet det Svar paa Anmodning om Kjøb af Sedler, at var det et andet Billede, vilde man have taget en Seddel. Jeg spørger nu kunde det lade sig gjøre at lade den even[-]

tuelle Vinder bytte Billedet bort imod et andet usolgt Billede af W. til en ringere Salgsværdi? Man har nemlig forespurgt om sligt. Vi har jo selvfølgelig ingen Fordel af et sligt Arrangement, da der nu næppe bliver solgt flere Sedler, men det er jo altid det behageligste [2]

at vise den Imødekommenhed ved en saadan Lejlighed, som man kan uden at gaa imod sine egne Interesser. (Hvis De mener det mere fordelagtigt for Wildenradt beholde det andet mindre Billede end det bortloddede, vil jeg ikke foreslaa Arrangementet). — .

Saa var der Kunstbladet. Ja taler man med Udgiverne saa siger de, at Bladet naturligvis gaar ind, men træffer man saa Dagen efter Redaktøren¹ overrasker han en ved at meddele, at det er noget, han ikke har hørt det mindste om, og at Kunstbladet naturligvis fortsætter i det nye Aar — Saa tales der om et Projekt med Kunstforeningen (et Projekt som nok paa et Bestyrelsesmøde for et Par Dage siden døds dømtes) saa om, at Bojesen har Lyst til Entreprisen, og saa endelig om at Winkel, da han hører den megen Efterspørgsel, ikke vil af med det, men drive det for egen Kapital. Naa, Sandheden er vel den, at vi engang henad Sommertiden, naar Varmen kommer i Luften, og De kommer hjem for at ligge paa Landet efter at have rejst det halve Europa rundt, pludselig en skønne Dag ser det sidste Nummer af Kunstbladet, som med smilende Ansigt meddeler det forbausede Publikum sin dødelige Afgang. "Man" er forøvrigt ikke mig; jeg har nemlig ikke talt med Madsen, siden jeg saa Dem.

Langes Foredrag i Kunstforeningen har jeg ikke selv hørt — jeg er ikke Medlem — men De synes ikke at gjøre megen Lykke; de skulle være udtværede, kjedelige og fremfor alt holdningsløse. Han taler om alt og

[3]

alle, bruger en Aften til at fortælle "mine Tilhørere" om Professor i Kemi Jul. Thomsens Theorier om Lyset, forudsætter en anden Aften at ingen af "mine Tilhørere" har hørt Navnet Apollodores og opfrisker saa gamle trivielle Anekdoter fra Kofods lille [?], om Manden der

malede Druer, som Fuglen aad plukkede efter, tilbage-
lægger saa i en Time Vejen fra de gamle Grækere
over Tizian til den "gule Dame" som han i en
Time, hvad Tegningen angaar sammenligner med Olrik
og forøvrigt synes i hvert Fald at vurdere, for i en
anden Time at rette sit sværeste Skyts imod den. I det
hele taget synes han at bruge hveranden Time til at
tage Forbehold imod, hvad han har sagt i den
foregaaende. Har dvælet meget længe ved Eckersberg
og Vermehren, har omtalt Viggo Pedersen, Kabell
Holsø og Syberg (hvilken sidste han satte meget højt).
Endt med at sammenligne den ældre danske Kunst
med en Stuepige og den moderne med en frisk Fyr med
Hatten paa Snur", som alle (?) holdt af undtagen
Stuepigen, og sluttelig henført Eckersberg til yderste
Højre og (følgelig (?)) aldeles blottet for al Genialitet
.....1 — som sagt jeg har ikke hørt
Foredragene[,] muligvis vilde jeg have fundet dem for-
træffelige; ovenstaaende er hvad Brudstykker af hvad
enkelte Tilhørere er krammet ud med; men efter
de Udtalelser, jeg har hørt synes Foredragene at være
beregnet paa en Tilhørerkreds af gamle Tanter, som
[4]

lige akkurat kjender Kunstmaleren Raphael.
Hans frygtelige Ængstelse for at sige noget for rosende
eller dadlende eller i det hele taget noget bestemt, synes
især at irritere Tilhørerne. —

— Fra Møllers har jeg ikke hørt i længere Tid, fra anden
Side er der bleven fortalt, at Møller har været syg —

De taler om et Rygte, som har naaet Dem og som
gaar ud paa at Peter Johansen skulde have skrevet
Texten til en Bog, Meldahl har udgivet.

Jeg véd ikke, hvilken Bog De sigter til, men Johan[-]
sen har for over et Aar siden fortalt mig, at han arbej[-]
dede paa en Bog, som M. skulde udgive, og som hand-
lede om dansk Renaissance Arkitektur.² Hvis De inter-
esserer Dem for de Herrers Arbejdsmaade skal jeg gjerne
fortælle Dem, hvad jeg véd; Det er Ting som Johansen
aldrig har lagt Skjul paa og som jeg troede De kjendte
meget bedre end jeg.

En bekjendt tysk Fotograf (hvis Navn De formodentlig kjender, jeg husker det ikke i Øjeblikket.) sender en Medhjælper herop med en Fotografkasse; han køber en kortfattet Rejsehaandbog over Kjøbenhavn og Omegn og drager ud og fotograferer paa maa og faa og han har saa formodentlig set i Statskjalenderen, hvem der var den betydeligste Mand paa Kunstens Omraade, og han henvender sig følgelig til Hr Etatsraad Meldahl og anmoder ham om at skrive Texten; denne erklærer sig villig til lægge Navn til og modtage Honorar, men henvender sig privat til den Sagkyndige paa Arkitekturens Omraade Hr. P. Johansen

[5]

da hans mange Forretninger ikke levner ham Tid. Hr. Meldahl giver saa Johansen et Par Vink, men efter P's Sigende er det denne som laver Bogen. Mange Jeg saa en Dag Fotografierne igjennem og udtalte min Forundring over, at mange af vore interessanteste Renais-sanceting manglede, medens der var Ting imellem, der slet ikke vedkom Renaissancen. Jeg fik det Svar, at det var nu noget som Fotografen havde ordnet og han (Fotografen) havde ikke Lyst til at gjøre nogen Forandring heri, og saa havde de andre nu kun at bruge det Materiale, der var. — Det er paa denne Maade at man viser sig som Patriot og Videnskabsmand paa engang, naar man er Ihændeher af Rigets øverste Embeder. — Det er imidlertid Aar og Dag siden at Johansen fortalte mig om denne Sag, hvis den derimod skulde have en mere bestemt Interesse for Dem, skal jeg gjerne faa den opfrisket eller supleret.

Hvad Folk maler?

Ja Christiansen maler Soldater og jeg ingenting! se det er ikke noget nyt.

Hvad Hammershøj arbejder paa er en Hemmelighed, han ikke røber.

N. Mols har malet nogle nydelige Kalve, som han vil have til Paris. Ja der er jo iøvrigt ingen Mennesker hjemme, saa hvorledes skulde jeg vide mere.

For resten tegner det sørgelig med Deltagelse i Paris-udstillingen, der er nok anmeldt saa faa Billeder,

[6]

at det har været taget under Overvejelse, om man ikke helt burde opgive enhver Deltagelse for ikke at gjøre Fiasko. Siden Hamels Artikel³ blev offentliggjort har en stor Del af de ældre bestemt sig til helt at afholde sig fra Deltagelse — . —

—

Kronprinsen rejste i Dag til Stockholm...

Prinsesse Marie skal paa Kadetbal d. 26. —

Tuxen og Krøyers Elever skal imorgen Aften spille

Kegler hos "Bolts" i Alléegade.⁴ —

Hvalen er endelig ankommen "den er det største af Alt, hvad der hidtil er set i Danmark" (efter Berlingske) "Isen er usikker".

Zartman og Skovgaard var i Sparta, men da de en Dag fandt deres Lammesteg ophængt i Retiraden flygtede de til Korfu, hvor man ingen Retirader skal have. Christiansen til Audienz hos Chefen for Husarerne, laante en Sattel og to Muleposer.

Dito solgt Napoleon til Winkel.

Dito tjerner udmærket

Dito tjener glubende.

Dito har tænkt paa at købe et Apothek til sin Broder.

(Correspondance fra Rom) Frk Asta Nørgaard finder, at

Løftet i det sextinske Kapel gjør sig svært dekorativt !!!!

(Correspondance fra Paris) Kl 8-10 maler jeg en Hestestal paa

Mars[?]-Marken, fra 10-12 arbejder jeg i en lille Kirke bagved

Panthéon. Kl 12-2 tager jeg ud til Asnières til et Friluftsbil-

lede fra 2-4 er jeg i Lag med en Vinstue for Arbejdere

fra 4-6 den samme Vinstue i "Kunstig" Lys og fra 6-8

i elektrisk Lys, saa et lille Maaneskin til 10 men saa

er jeg træt og gider ikke se mere af Paris!

(Correspondance fra Berlin endnu ikke ankommen).

Ja nu kan jeg s'gu ikke mere; men jeg

vilde dog ikke have at Deres Kone skulde sige

Sladder for ingen Ting — De véd nok den stakkels

Mand maa altid undgælde for Konens Dumheder.

En venlig Hilsen til Deres Hustru og

Dem selv

Deres

Johan Rohde
Christiansen beder hilse.

¹ Karl Madsen var i 1888 redaktør på Kunstbladet.

² Ferdinand Meldahl udgav i 1888 "Denkmaeler der renaissance in Daenemark" (1888).

³ Maurice Hamels artikel "La peinture du Nord à l'exposition de Copenhague" i Gazette des Beaux-Arts (1888). Hamel fremhæver her de yngre maleres fortrin (Skagensmalerne især) på bekostning af den ældre generation.

⁴ Det er usikkert, hvem der her refereres til. Muligvis konditor Fernando Emilio Bolt, som ifølge folketællingen 1. februar 1890 var bosat i ejendommen Allégade 19. Sønnen Niels Peter Emilio Bolt (1886-1965) blev senere maler og studerede på Kunstnernes Frie Studieskoler under Johan Rohde.

Kjøbenhavn d. 18, 89.

Brylløbs

1.

Kybenhavn 22, K.

Kjære Ven! Deres elskverdige Brev har sikkert Ret, naar
hvis bette Dem tilfjere Brevet om den Bemærkning, at
det væsentligt er "Dygløshed", De vil vide. Men spørg
hvis i den Anledning fra mig, om hvis kan ind-
vise denne Ingrediens i hvis er nemlig i den til-
fælde et uendeligt Exemplar af Slagten "komu".

Altsaa om Wildenraths Løfter følgende: Sædvanen er ud-
sædvanlig betingelse stempel og tilfælde betale, og Trækin-
gen finde Sted i næste Uge. Naar alt er i Orden skal
jeg sende Dem et kort Brev om Stadiet.

Dermed følgende Spørgsmaal: Hvorfor skrev De 180 Kroner
i, som en mig overleverede: en Spørgsmaal bog?
Jeg hørte, da jeg mødte Dem, at det var opkrævet
Betaling for Sedler. Min Betragtning er jo stærkt end
der, De har opkrævet.

Man har for flere Sider udstalt sig om det indkjøbte
Billede af Kjøbenhavn; jeg har udgivet faaet de svar
per Anmodning om Kjøb af Sedler, at vis der er
andre Billeder, vilde man have taget en Seddel.

Jeg spørger nu hvem der har sig givet at lade ^{den} ~~den~~
hvide Vinder bytte Billedet bort imod et andet usolgt
Billede af W. til en mindre Salgspris? Man har
nemlig foreslået om skif. Vi har jo selvfølgelig ingen
Forte af et skif Arrangement, da der nu næppe bliver
solgt flere Sedler, men det er jo alligevel at behageligt

at vise den Kunstkommentar er en saadan Lignelse,
som man kan sige at gaa ind i sine egne Følges
[Hvis De ender da med forbløffet for Udsættelse at
brødt det andre mindre Billede end det berøttede,
vil jeg ikke foretage Arrangementet]. —

Saa var det Kunstbladet. Ja blev man med Udgivelsen
saa siger ^{de} De andre naturligt gaa ind, men træffer man
saa Dagen efter ^{Redaktionen} overbeviser man sig vel at meddele, at
der er noget, man ikke har hørt det mindre om, og at
Kunstbladet naturligt fortsætter; det nye der
Saa tales der om et Projekt med Kunstforeningen (et
Projekt som nok gaa i Beskyddelse for et Par
Dage siden død dømtes) saa om, at Bogisen har
Lygt til Entreprisen, og saa endelig om Winkel, da
man hører den megen Efterspørgsel, ikke vil af med
det, men sin det for egen Kapital. Naar, Saa
huden er vel den, at vi engang herad Sommerhuden,
naar Varmen kommer; Lyften, og De kommer igen
for at ligge paa Lands efter at have rejst det halve
Europa rundt, glædelig saa stemmer Dag med det sidste
Nummer af Kunstbladet, som med smilende Ansigst
meddele det forvædsede Publikum sin dødelige Afgang.

"Man" er forvædet ikke mig; jeg har nemlig ikke talt
med Madam, siden jeg saa Dem.

Lange Fredag; Kunstforeningen har jeg ikke selv hørt
— jeg er ikke Medlem — men De synes ikke at gøre me-
gen Lykke; de skulle være indtrængende, kjedelige og
femfar alt holdningen. Han taler om alt og

alle, bryde en Aften til at fortælle "min Tiltænkning"
en Professor i Kemi J. Thomsen Thomsen en Lyng,
forudsætte en anden Aften at møde af "min Tiltænkning"
har vist Narnes Apollodorus og opførte et gammelt
hivende Anecdote fra Kongens Tids, om Manden der
maled Dames, som Tegner end plettede efter, tilbragte
begge som i en Time Vigen fra de gamle Gæster
over Tizian til den "gule Dame" som han i en
Time, hvor Tegnere angav sammenhæng med Oline
og forvandt synes i hvor fald at vinder, for i en
anden Time at rette sig over Skjels indord den. I det
dette Tegn synes han at bryde hvoranden Time til at
begge fortælle indst, hvor han har sagt i den
Anvendelse. Her brædt meget lang, var Eckerby
og Carmelton, der omfaldt Vige Pedersen, Kappel
Glosi og Syber (hvilken side han satte meget høj).

End med at sammenhæng den anden Tante Kilde
over en Stuepige og den morder med en frisk Fyr med
Hatten for Tante, som alle (?) holdt af indbyrdes
Stuepigen og sluttelig henfør Eckerby til gode
Hjort og [fjort (?)] aldeles blot for al Genialitet.

..... Som sagt jeg har ikke vist
Foredragene muligvis vilde jeg have fundet dem for-
treffelig; overbevisende er hvad Ordstygger af hvad
fulde Tiltænkning er krammet ud med; men efter
de Udtalelser, jeg har vist synes Foredragene at være
besvaret på en Tiltænkning hvad af gamle Tante, som

Ligeledes kjendte Kunstmaleren Raphael.

Hans yndelig Begjærlighed for at se noget for sig selv
eller i det hele taget noget bekendt, synes
især at irritere Tegneren: —

— Men Möller har jeg ikke kendt i længe Tid, for anden
Tid er der bleven forfaldt, at Möller har været syg. —

De taler om et Rygt, som har nævnt Dem og som
gaaer ud paa at Tegneren Johann Schiødt har skrevet
Tegneren et en Digt, Melstedt har udgivet.

Jeg vil ikke, hvilken Digt De sigte til, men Johan-
sen har for over et Aar siden fortalt mig, at han aldrig
dod paa en Digt, som M. skulde udgive, og som handlede
om dansk Renaissance Arkitektur. Hvis De inter-
esserer Dem for de Herrens Arbejdsmaade skal jeg gjerne
fortælle Dem, hvad jeg vil; Det er Ting som Johann
aldrig har lagt Skjæl paa og som jeg hader. De kjender
Omgærdet bedre end jeg.

En kjendte tysk Fotograf (hvis Navn de formodentlig kjender,
jeg husker det ikke: Øjeblikket.) sender en Meddelelse herom
om en Fotografiseer, han kjender en kendskabs Rejse-
maandbog over Kjöbenhavn og Omegnen og drager ud og foto-
graferer paa Møen og paa og han har som formodentlig
set i Østergaarden, hvor der var den belystede Mand
paa Kunstens Aarsdag, og han kendte sig fuldstændig til
H. Elah med Melstedt. og anmoder ham om at skrive
Tegneren, som skulde sig ildig til at lægge Navn til og
modtage Honorar, men kendte sig privat til den
sagkyndige paa Arkitekturens Aarsdag H. P. Johannsen

Da haas mange Forretninger ikke lems ham Tid.

Le. Muldahl giv sin Johansen en Tor Vink, men efter
P's sigende er det denne som lever Dagen. ~~Mange~~
Jeg var en Dag fotografen igennem og udstalt min
Forretning over, at mange af vor interessanterste Renais-
sance ting mangler, medens der er ting imellem, der
skal ikke være Renaisancen. Jeg fik de Svar,
at der var en ^(fotografen) noget som fotografen havde ordret
og han havde ikke Lyst til at gøre nogen Forretning
heri, og var borte og antog min him at bringe de
materiale, der var. Der er på denne Maade
at man viser sig som Patriot og Videnskabsmand
for engang, naar man er Thant haves af Rigets
første Embeder. — Der er imidlertid Aars og Dage
siden at Johansen fortalte mig om denne Sag, hvis
den derimod skulde have en men bestemt Tjener
for dem, skal jeg gjerne gøre den opfindet eller
supplert.

Hvad Tolk make?

Ja Christianus make Tolkere og jeg ingenting!
at det er ikke noget nyt.

Hvad Hammerskjær arbejder på er en Hjemmelgjort,
men ikke rødt.

N. Møls har make nogle udflyttere, som han vil
have til Paris. Ja der er jo ~~for~~ ingen Mennesker
hjemme, der har ledet skuldet jeg ikke men.

Forresten begynder det sigelig med vor Delagelse i Pari-
seridskillingen, der er vist anmeldt som for Alledes,

KILDER TIL DANSK KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

at det her var taget ind i Overgælden, og man ikke
helt havde opgivet enhver Deltagelse for ikke at gøre
Trætte. I den Henseende vilde den offentlige
have en stor Del af de alle besværet af det helt at
opgive sig for Deltagelse —

Kongens og Kongen i Dag 14. Stilleben. —
Trindsen Marie skal gøre Kædetal 2. 26. —
Tusen 7 Kongen Elens skal ingen Aften spille
Kegler hos "Dette" i Alledags. —
Helen er endelig ankommen, den er det største af
alt, hvad der kaldes er det: Danmark (af Deltagelse)
"Den er uvidende".
Læstuen 7 Sengene var: Tjætte, men da de
en Dag fandt det Læstuen ophængt i Rindene
fløjede de det Kædet, hvor man ingen Rindene
Christensen til det Kong hos Pige for Huse, Land
en Sæddel 7 to Mødeste.
Dette selvsagt Napoleon til Vindel.
Dette fine iestueket
Dette fine glædelige.
Dette her fandt man at lige at opstillet til en Prode.
(Correspondance for Rom) De Læstue Nigant fandt, at
Læstue i det sidste Kædet opstillet sig var det. !!!
(Correspondance for Paris) Kl 8-10 mæde sig en Hædet til man
manst. mæde, fra 10-12 stykke sig i en lille Kædet taget

Denne. Kl 12-2 tage sig et Læstue til et Tæstue
kl. fra 2-3 er sig i Læstue til en Væstue for Arstue
fra 4-6 den samme Væstue i, Kædet Læstue og fra 6-8
i Læstue Læstue, som et lille Mæstue til 10 man om
er sig Tæst 7 gode ikke er man af Paris!
(Correspondance for Paris indstillet alle ankommer).
Ja vi kan sig i Læstue ikke man; men sig
indstillet sig ikke man at den Kædet skædet sig
Tæstue for ingen Ting — De er det den stædet
Manst man alene indstillet for Kædet Dæstue.

En ung Hædet til den Hædet
Den selv
Den young Brad
Christensen Læstue Læstue